

Asia: VN/26600/2023

Lausuntopyyntö: Työryhmän mietintö ulosottosääntelyn uudistamisesta

Tulojen ulosmittaus

Lausuntonne yleisesti tulojen ulosmittausta koskevista muutosehdotuksista.

Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. (jäljempänä ”SPL”) kiittää mahdollisuudesta lausua ulosottosääntelyn uudistamisesta. SPL katsoo, että mietintö sisältää positiivisia ehdotuksia sääntelyn muuttamiseksi, mutta ehdotukset sellaisenaan eivät vastaa SPL:n näkemystä siitä, miten ulosmittausta tulisi tulevaisuudessa toteuttaa ja se kaipaa jatkovalmistelua. Ehdotetut ulosmittausprosentit suojaosuuden jälkeen vaikuttavat niin korkeilta, että pidämme erittäin epätodennäköisenä että tavoiteltu neutraali vaikutus ulosoton perintätulokseen toteutuisi tällä muutoksella..

SPL kannattaa mietinnössä esitettyä päivitettyä laskentamallia, millä velallisen tuloista määritetään ulosmittava osuus. SPL katsoo, että esitetty malli on velallisten kohtelun näkökulmasta tasapuolisempi ja yksinkertaistaa huomattavasti laskentamallia kokonaisuudessaan. SPL:n myös kannattaa vapaakuukausia koskevan sääntelyn poistamista, koska tällöin ulosmittaus olisi nykyistä paremmin ennakoitavaa sekä velallisten että velkojen kannalta ja parantaisi velallisen taloudenhallintaa. Ulosmittauksen määrää voidaan kuitenkin edelleen rajoittaa ulosmittauksen alkamisesta lähtien, jolloin velallisen yksilölliset olosuhteet tulevat huomioiduksi.

Ulosottokaareen on tehty viimeisten vuosien aikana huomattavia velallisen asemaa parantavia muutoksia. Muutokset alkoivat vuonna 2022 tehdyllä väliaikaisella muutoksella, jolloin ulosmittauksen suojaosuutta korotettiin erittäin huomattavasti vuodelle 2023. Muutosten taustalla oli energiakriisi sekä alkanut Ukrainan sota. Muutokset tehtiin nopealla aikataululla ilman vaikutusten arviointia. Muutos oli mahdollista, koska muutos tehtiin väliaikaisena lainsäädäntönä vuodelle 2023. Tämän jälkeen ulosottokaareen tehtyä muutosta kuitenkin jatkettiin ja vuonna 2024 voimaan astui pysyvä ulosottokaaren muutos, jolla suojaosuuden taso pidettiin takuueläkkeen tasolla. Tätä muutosta varten ei tehty kattavaa vaikutusten arviointia eikä perustuslaillista arviointia velkojen aseman osalta. Tausta-ajatuksena oli, että koko ulosottosääntelyä tullaan muuttamaan ja tarkemmat vaikutusten arvioinnit tehdään tämän muutoksen yhteydessä.

SPL korostaa sitä, että työryhmämietintöä on edeltänyt kaksi suurta suojaosuuden tasoa koskevaa lakimuutosta, joissa muutokset on tehty ilman kattavaa vaikutustenarviointia tai perustuslainmukaisuusarviointia velallisten hyväksi velkojien kustannuksella.

Työryhmän mietinnössä esittämä uusi ulosottomalli, esitetyillä ulosmittaustasoilla, jatkaa aikaisemmin tehtyjä muutoksia velallisten eduksi velkojien kustannuksella. SPL tahtoo korostaa sitä, että muutosta ei voida tehdä ilman kattavaa perusoikeuksien arviointia esitetyllä tavalla. SPL korostaa myös sitä, että tilanne, jossa aikaisemmin viitatus kaksi olennaista suojaosuutta koskevaa muutosta tehtiin, perustuivat poikkeusoloihin, eivätkä kyseiset poikkeusolot ole enää voimassa.

SPL katsoo, että menettely, jossa suurimmalle osalle ulosottovelallisista esitetään jälleen kerran ulosmittauksen keventämistä velkojien kustannuksella ei ole perusteltua. Velalliselta ulosmitattavan osuuden määrän ei tulisi olla niin vähäinen, että se koituu paitsi velkojien niin velallisen itsensä vahingoksi. Harvalla ulosmittausvelallisella on ymmärrystä vaatia itselleen suurempaa ulosmittauksen määrää vaikka hänellä olisi hyvin mahdollisuus suurempiin suorituksiin. Tämä kuitenkin mahdollistaisi hänelle pienemmän velkataakan ja nopeamman maksuhäiriömerkinnän poistumisen. Nyt ehdotettu muutos ei pyri saattamaan velallisen tilannetta tasapainoon mahdollisimman nopeasti vaan antaa velalliselle ennemminkin viestin siitä, ettei velkojen ripeä lyhentäminen ole tavoiteltava asia.

Lausuntonne ehdotuksesta säilyttää velallisen suojaosuus takuueläkkeen tasolla (ehdotettu muutos ulosottokaaren 4 luvun 48 §:ään).

Esityksessäkin tuotu esiin, että viime vuosina palkan ulosmittaussäätelyä on kehitetty entistä velallismyönteisempään suuntaan nostamalla merkittävästi suojaosuuden määrää ja lisäämällä velallisille annettavia vapaakuukausia niin, että niiden määrä on viime vuosina noussut todella korkeaksi.

Suojaosuuden määrä on ollut poikkeuksellisen korkealla tasolla vuoden 2023 alusta lukien, jolloin siihen tehtiin merkittävä tasokorotus ensin vuoden 2023 ajaksi väliaikaisella lailla ja vuoden 2024 alusta lukien suojaosuuden määrää jatkettiin pysyvällä lailla siten, että indeksikorotettuun vuoden 2023 suureen suojaosuuden määrään tuli päälle vielä vuoden 2024 indeksikorotus. Suojaosuutta siis korotettiin reippaasti vuoteen 2022 nähden ja vielä kahdella indeksikorotuksella..

Perustuslakivaliokunnan mukaan tätä voitiin pitää velkojien kannalta kohtuullisena, koska suojaosuuden tasoa oli tarkoitus arvioida hallituskaudella uudelleen tulojen ulosmittausta koskevan kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tehtyjä muutoksia ei ole siis arvioitu velkojien omaisuudensuojan näkökulmasta muutoksia tehtäessä, eikä arviointia nyt voimassaolevan säätelyn ja mietinnössä esitetyn mallin välillä syntyvistä vaikutuksista voida tehdä nykytilanteen perusteella. SPL myös korostaa, että perusteet, joita vuonna 2023 käytettiin suojaosuuden nostamiseen, eivät ole enää voimassa. SPL katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi tämä arviointi nyt tehdä kattavasti ja myös

velkojan asema tulisi ottaa huomioon huomioiden kaikki myös jo tehdyt muutokset, jotta sääntely ei muodostu velkojan kannalta kohtuuttomaksi.

Vuoden 2022 suojaosuuden määrä oli 696 euroa kuukaudessa ja nyt ehdotettu suojaosuuden määrä olisi 976,80 euroa kuukaudessa indeksikorotuksella.

Korkea suojaosuus lisää ulosmittauksen ulkopuolelle jäävien ulosotossa olevien henkilöiden määrää ja se myös tarkoittaa ulosottovelallisille maksuhäiriömerkintää luottotietorekisteriin. Esityksen mukaan tämä koskisi varsinkin nykyistä useampia perheellisiä velallisia. Korkea suojaosuus vaikuttaa myös muiden kuin ulosottovelkaisten pienituloisten lainansaantiin ja lainaehtoihin, koska luotonantajat arvioivat luottokelpoisuutta ottaen huomioon mahdollisuudet saada luotto tarvittaessa perityksi ulosottoihin.

Lausuntonne ehdotetuista ulosmittauksen määrän laskentasäännöistä (ehdotetut muutokset 4 luvun 49 ja 50 §:ään sekä ehdotettu uusi 49 a §).

Yleisesti ottaen SPL kannattaa ulosoton laskentasääntöjen perusteita koskevia muutoksia, mutta katsoo, että esitetyt tulo- ja ulosmittausrajat eivät ole hyväksyttävällä tasolla.

SPL katsoo, että muutos tulee erittäin todennäköisesti johtamaan ulosottokertymien vähentymiseen, vaikka työryhmän mietintö esittää näkemyksen, että uusi ulosmittausmalli johtaisi hieman nykyistä korkeampaan ulosmittaustulokseen. Mietinnössä todetaan (s.52-53), että ulosmittaus kevenee niiden osalta, joilla ei ole elätettäviä, ensimmäisenä ulosmittausvuotena 2 600 euron nettokuukausituloilla ja, että ulosmittaus kevenee alle 2 400 euron nettokuukausituloilla ensimmäisen ulosmittausvuoden jälkeen. Vastaavasti todetaan, että ulosmittaus kiristyy ensimmäisen vuoden jälkeen yli 2 400 euron nettokuukausituloilla. Yli vuoden kestävässä ulosmittauksessa on alle 40 prosenttia ulosoton kohteena olevista ulosottovelallisista. Siltä osin, kuin ulosmittauksen kohteena olevalla velallisella on elätettäviä, ulosmittaus kevenee ensimmäisen vuoden aikana jatkossa lähes 3 300 euron nettokuukausituloihin asti.

Vaikka mietinnössä on tarkoitus poistaa vapaakuukausia koskeva sääntely, tahtoo SPL korostaa, että tällä hetkellä vapaakuukausia koskeva ulosmittausta keventävä vaikutus on tarkoituksellisesti kohdistettu pitkäkestoisempaan ulosottoon, eikä ensimmäisen ulosmittausvuoden ajalle ole katsottu tarvittavan kevennystä. Nyt esitetyssä mallissa, ulosmittaus kevenee suurella osalla ulosoton kohteista jo ensimmäisenä vuotena. SPL katsoo, että tämä on tarpeetonta ja aiheuttaa täysin tarpeetonta vahinkoa velkojille vähentämällä ulosoton alkuvaiheen kertymiä.

Esityksessä ensimmäisen vuoden keventämistä on perusteltu sillä, että

ulosmittaussäännöt olisivat tavoitellulla tavalla yksinkertaiset ja selkeät. SPL katsoo, että ulosmittaussäännökset pysyvät edelleen yksinkertaisina ja selkeinä vaikka ulosmittaus olisi ensimmäisenä vuotena nykyiseen tapaan vähemmän kevyttä kuin seuraavina vuosina. Työryhmän tehtävänä ei myöskään ollut tehdä mitään ensimmäisen vuoden kokonaiskevennystä ulosmittaukseen.

Esityksen mukaan keventymistä ulosmittauksen alkuvaiheessa voidaan pitää tarkoituksenmukaisena, koska kevyempi ulosmittaus helpottaa velallisen sopeutumista ulosmittauksen alkamisesta välittömästi seuraavaan aikaisempaa tiukempaan taloudelliseen tilanteeseen. Esityksessä ei ole kuitenkaan arvioitu, aiheutuuko ulosmittauksesta tiukennusta velallisen aikaisempaan tilanteeseen. (Ks. esimerkiksi: Ulosotto voi parantaa omaa tilannetta: <https://www.takuusaatio.fi/selviydy-veloistasi/velkojen-maksukeinot/ulosotto/>). Samoin esityksessä ei ole arvioitu, onko todella velallisenkaan edun mukaista, että velkojen maksu edelleenkin pitkittyy verrattuna nykyiseen ulosmittauksen määrään. Käsityksemme mukaan pitkäkestoinen ulosmittaus aiheuttaa tiukempaa taloudellista tilannetta kuin ulosmittauksen alkuvaihe. Alkuvaiheessa on myös mukana enemmän maksuhaluttomia kuin -kyvyttömiä velallisia sekä hyvätulaisia velallisia.

Koska esityksessä ei ole esitetty läpinäkyvästi tehtyjä laskelmia perintätulokseen liittyen, antaa se aiheen epäillä, onko perintätuloksen kokonaisarviointissa otettu riittävällä tavalla huomioon, että ulosottoprosentit on nyt tehty korkeammiksi jo ensimmäisenä vuotena vaikka vapaakuukaudet ovat vaikuttaneet vasta toisena vuotena. Lisäksi tiedossa ei ole, miten ulosmittauksen rajoitukset tulevat vastaisuudessa vaikuttamaan perintätulokseen. Esityksessä on kerrottu, että käytännössä velalliset usein ovat paremmin tietoisia vapaakuukausisääntelystä ja siten heidän pyyntönsä ovat koskeneet vapaakuukausia rajoituspyynnön sijaan.

SPL katsoo, että vaikutustenarviointi velkojen osalta on kestävä. SPL:n omien laskelmien mukaan alempiin nettotuloluokkiin kuuluvien velallisten (ainakin noin 80 % ulosmittausvelallisista) ulosmittaukseen tehtävä kevennys aiheuttaisi merkittävän negatiivisen vaikutuksen nykyiseen perintätulokseen vaikka uusi malli pidättäisi palkkatuloa enemmän suuremmilla tuloluokilla. Hyvätulaisia on ulosotossa niin paljon vähemmän kuin pienitulaisia, ettei ulosmittauksen kiristyminen heidän kohdallaan voi mitenkään poistaa huomattavaa negatiivista vaikutusta perintätulokseen.

Lausuntonne ehdotuksesta velallisen elatuksen varassa olevien henkilöiden huomioimiseen tulojen ulosmittauksessa (ehdotetut muutokset 4 luvun 48 ja 49 §:iin).

SPL kannattaa muutosta, jossa elatuksen varassa olevien henkilöiden osalta tehdään tarkennuksia ulosmittaussääntelyyn ja henkilöt, jotka eivät ole lain perusteella elatuksen piirissä, eivät tulevaisuudessa vaikuta ulosmittaukseen alentavasti.

Lausuntonne ehdotuksesta poistaa vapaakuukausia koskevat säännökset sekä muuttaa ulosmittauksen rajoittamista koskevaa säännöstä. (Ehdotus muuttaa 4 luvun 51 § ja kumota 4 luvun 52 ja 53 §:t).

SPL kannattaa vapaakuukausien poistamista. Velallisten kohdalla sovellettavat vapaakuukausisäännöt ovat johtaneet tilanteeseen, jossa ulosottovelallinen voi vapautua jopa neljästä ulosmittauksesta vuoden aikana. Menettely, jossa ulosoton vapaakuukaudet myönnetään velallisen toiveen perusteella, ja on hyväksyttävää, että velalliset voivat kohdistaa kyseiselle kuukaudelle huomattavasti normaalia kuukautta suuremmat tulot, ei ole ollut perusteltu velkojen asemasta.

Suhtaudumme kuitenkin epäilevästi siihen, että ulosmittauksen rajoittamista ei alettaisi käyttää vapaakuukausien kompensoimiseen. Asiasta tulisi säätää siten tarkemmin tai tehdä ulosoton tietojärjestelmät sellaiseksi, ettei rajoittaminen yleensä ole mahdollista, jos rajoitettava määrä jäisi alle sen, mitä velallinen käytännössä hyötyy vapaakuukausien kompensoinneista.

Lausuntonne työryhmän mietinnön jaksossa 5.1 esitetystä sekä oikeusministeriön muistiossa käsitellystä vaihtoehdosta, jossa velalliselle viran puolesta myönnettävät vapaakuukaudet säilytettäisiin osittain.

Mikäli jatkovalmistelussa kuitenkin päädytään lisäämään vapaakuukausia, tulee ulosottoprosentteja tietyksi siltäkin osin tarkastella uudelleen. Samalla tulee myös ottaa velkojen etu huomioon esimerkiksi siten, että kyseisen kuukauden tulot ovat tarkistettavissa ja säännöllisen kuukausitulon ylittävät tulot voidaan ottaa ulosmittauksessa huomioon. Järjestelmä ei tällä hetkellä ole läpinäkyvä. Esityksen mukaan tietyssä tuloluokassa velallisten keskimääräiset nettotulot ovat vapaakuukausina olleet jopa 14 prosenttia korkeammat kuin tilityskuukausina.

Vapaakuukaudet vesittäisivät lakimuutoksen tarkoituksen yksinkertaistaa ja selkeyttää ulosmittauksen laskentasäännöt. Vapaakuukaudet myös aiheuttavat ulosmittausvelallisten epäyhdenmukaista kohtelua. Suurituloiselle velalliselle yksittäinen vapaakuukausi merkitsee euromääräisesti

suurempaa helpotusta ulosmittaukseen kuin pienituloiselle velalliselle ja velalliset myös ajoittavat vapaakuukaudet omaltaan kannaltaan eri tavoin. Oikeudenmukaisempaa on, että ulosmittauksen rajoituksia tehdään velallisen yksilöllisistä syistä lain jo nyt mahdollistamalla tavalla, jolloin ulosmittaus on tavallista kevyempää silloin, kun siihen on todellista tarvetta.

Lausuntonne ehdotetusta muutoksesta jatkuvan elatusavun perintää koskevaan säännökseen (ehdotettu muutos 4 luvun 54 §:ään).

-

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten vaikutuksesta velallisten ja velkojen asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

Kuten aiemmin olemme tuoneet esiin SPL katsoo, että vaikutustenarviointi velkojen osalta on kestämaton. SPL:n omien laskelma-arvioiden mukaan alempiin nettotuloluokkiin kuuluvien velallisten (ainakin noin 80 % ulosmittausvelallisista) ulosmittaukseen tehtävä kevennys aiheuttaisi

merkittävän negatiivisen vaikutuksen nykyiseen perintätulokseen vaikka uusi malli pidättäisi palkkatuloa enemmän suuremmilla tuloluokilla. Hyvätuloisia on ulosotossa niin paljon vähemmän kuin pienituloisia, ettei ulosmittauksen kiristymisen heidän kohdallaan voi mitenkään poistaa huomattavaa negatiivista vaikutusta perintätulokseen.

Esityksen mukaan maksuajan piteneminen ei tarkoittaisi useinkaan velkojalle lopullista menetystä, vaan sitä, että velan maksu siirtyy myöhempään ajankohtaan. SPL katsoo, että monille velkojille, joihin kuuluu mm. pienyrityksiä, olennaista on juuri se, ettei suorituksen saaminen kustannusten ja työn peittämiseen pitkity ja yritys pysy pinnalla. Nopea kassavirta voi olla jopa tärkeämpi tekijä kuin koko maksun saaminen. Yksistään hitaammin saatavat ulosottokertymät voivat aiheuttaa velkojille siis merkittäviä ongelmia.

Lopullista vanhentumista säädettäessä korostettiin ulosoton tehostumista ja sitä, että tosiasialliset taloudelliset vaikutukset velkojille jäisivät vähäisiksi, jolloin niitä ei voisi pitää velkojille kohtuuttomina (HE 216/2001 s. 18). Viime vuosina velkojen asemaa ulosotossa on huomattavasti heikennetty eikä lopullisesta vanhentumisen yhteydessä velkojille esiin tuotuja seikkoja ole huomioitu. Kyse on vähän samasta asiasta kuin siitä, että nykyisin väliaikaisuusperusteilla perustuslakivaliokunta hyväksyy velkojan oikeussuojaan liittyviä heikennyksiä ja vaikuttaa siltä, että ne kuitenkin myöhemmin aina tavalla tai toisella säädetään pysyväksi.

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten taloudellisista vaikutuksista sekä vaikutuksista palkan maksajien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Muut ulosottokaaren muutosehdotukset

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velvollisuutta lähettää ulosmittauksen ennakkoilmoitus toistuvaistulon ulosmittauksesta ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotetut muutokset 3 luvun 33 ja 34 §:iin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa luonnollisen henkilön rahavaroja koskevaa erottamisetua ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohtaan)

-

Lausuntonne ehdotuksesta lisätä lakiin velallisenä olevan kuolinpesän rahavaroja koskeva erottamisetu ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu 4 luvun 21 §:n uusi 3 momentti)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisen maksusuunnitelman lakkauttamista koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 59 §:n 2 momenttiin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisena olevalta kuolinpesältä ulosmitattujen varojen tilittämistä koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 6 luvun 16 §:n 1 momenttiin)

-

Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus

Lausuntonne työryhmän ehdotuksesta muuttaa sosiaaliturvaetuuksien ulosmittausta koskevaa lainsäädäntöä.

-

Lausuntonne työryhmän ehdotuksen vaikutuksista. Arvioitteko sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaukseen ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Henki- ja eläkevakuutusten ulosmittaus

Lausuntonne ehdotetusta ulosottokaaren 4 luvun 70 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Lausuntonne ehdotetusta vakuutuslainsäädännön 54 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Lausuntonne työryhmän muistiosta

SPL katsoo, että työryhmä on päätenyt oikeaan lopputulokseen. Nykyinen sääntely on perusteltu ja varojen kohdentamisen muuttaminen velalliselle edullisemmaksi on mahdollista velkajärjestelyn tai yrityssaneerauksen kautta.

SPL myös kummeksuu esitystä kulujen osalta. Perintälaissa on jo 11 a §:n säännös, jonka mukaan kuluttajasaatavaa perittäessä kertyneitä varoja saa kohdentaa perintäkuluille ja niiden korolle vasta saatavan ja sen koron tultua suoritetuiksi. Ulosotto kohdistaa ensin koroille, sitten pääomalle ja vasta viimeisenä kuluille.

Velkajärjestelylainsäädäntöä on jatkuvasti muutettu velallisen edun mukaisesti. Nykyisin velkajärjestelyyn pääsyä on huomattavasti helpotettu. Vaikka velallinen olisi toiminut moitittavasti ja velkajärjestelylle olisi sen vuoksi este, sekään ei nykyisin estä lopullisesti velkajärjestelyyn pääsyä. Velallisilla onkin nykyisin aina kannustin ja motivaatio maksaa ulosotossakin velkojaan. Jos velallinen

osoittaa jonkin aikaa, että hän pyrkii hoitamaan vapaaehtoisesti tai ulosotossa velkojaan, on se yleensä peruste päästä velkajärjestelyyn esteestäkin huolimatta. Maksuohjelman kesto on nykyisin yleensä 3 vuotta, joten isostakin velkamäärästä voi vapautua melko lyhyen ajan sisällä.

Suomessa säädettiin lopullinen vanhentuminen jo 1.1.2004, josta lähtien on estetty elinikäinen tai kohtuuttoman pitkäkestoinen ulosotto. Sääntelyllä tavoiteltiin kohtuullista ratkaisua erityisesti niiden velallisten asemaan, jotka eri syistä jäävät muiden ylivelkatilanteen hallintaa koskevien järjestelmien, kuten velkajärjestelyn ja sosiaalisen luototuksen ulkopuolelle. Tällaisten järjestelmien ulkopuolelle jäämisen syynä katsottiin olevan esimerkiksi velkajärjestelyn este taikka velallisen syrjäytyminen tai toiminta harmaan talouden parissa. (HE 216/2001 s. 18).

Voidaan myös pitää maksumoraalin ja yleisen ymmärryksen vastaisena, että velallista palkittaisiin siitä, että hän maksaa velkansa vasta pakkotoimien seurauksena. Velkoja vaaditaan ulosottomenettelyssä myös sen vuoksi, että velallinen on yksinkertaisesti maksuhaluton maksamaan velkojaan vapaaehtoisesti hyvästä maksukyvyystään huolimatta. Minkä vuoksi tällainen velallinen joutuisi maksamaan velasta vähemmän kuin sellainen velallinen, joka pienistäkin varoistaan suorittaa erääntynyttä velkaansa mahdollisuuksiensa mukaan vapaaehtoisesti. Perintätoimistot tekevät useita satoja tuhansia maksusuunnitelmia ja maksujärjestelyjä velallisten kanssa vuosittain. Perintälain hyvän perintätavan mukaisesti velkojan/perintätoimiston tulee aina tapauskohtaisesti arvioida, voidaanko maksujärjestelyä pitää olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisena, sekä pyrkiä mahdollisuuksien mukaan sovinnolliseen ratkaisuun. Miksi vapaaehtoisuuteen ei katsota aiheelliseksi kannustaa ?

On myös huomattava, että nykyiset sopimussuhteet ja maksuveloitteet on tehty edellytyksellä, että maksujen laiminlyöntitilanteissa velkojalla on oikeus saada pääomalle viivästyskorkoa siten, että suoritukset kohdistetaan ensin viivästyskoroille. Kuten työryhmä toteaa, velkojille ei jäisi käytännössä lainkaan mahdollisuutta saada pakkotoimin saatavaansa perityksi alkuperäisten sopimusehtojen

mukaisesti. Muutoksella vaikutettaisiinkin aivan velvoiteoikeuden peruseriaatteisiin. Lähtökohtaisesti tulisi edelleen olla, että sopimukset on pidettävä (pacta sunt servanda). Viivästyskoron tarkoitus on kompensoida velkojalle myöhästyneen maksun aiheuttamaa taloudellista haittaa sekä kannustaa velallista suorittamaan maksunsa sovittuna eräpäivänä. Luotonantajien luottamusta luottoyhteiskuntaa ei saa horjuttaa siten, että luottomarkkinat ja Suomen talous heikentyy entisestään. Jatkossakin on tärkeää turvata luottamus ja luotettavuus oikeudellisissa suhteissa.

Nykyisestä kohdistamisjärjestyksestä poikkeava kohdistus olisi laskentakuviona vaikea ja aiheuttaisi huomattavia tietojärjestelmämuutoksia ja vaatisi pitkät siirtymäsäännökset. Lakimuutos ei myöskään saisi kohdistua ainakaan saataviin, joista on jo annettu täytäntöönpanokelpoinen päätös ja joissa viivästyskorko on tuomittu maksettavaksi pääomalle nykyisten kohdistussääntöjen ollessa voimassa.

Muut mietintöä koskevat huomiot

Lausunnonantajan muut huomiot työryhmän mietinnöstä, työryhmän varojen kohdentamista koskevasta muistiosta tai oikeusministeriön vapaakuukausia koskevasta muistiosta.

-

Kantelinen Tero
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry